

ایرنا-پیش نویس لایحه شفافیت که دی‌گام دیگر دولت در جهت پیشگیری از فساد وپهود شفافیت‌سازمانی، اداری و اطلاعاتی است بعد از بررسی و تصویب در کمیسیون ویژه‌ای در دولت به مجلس ارائه می‌شود. پیش‌نویس لایحه شفافیت به دستور دکتر روحانی در ۵ بخش، ۸ فصل و ۱۹۲ ماده تدوین و به معاونت حقوقی ریاست جمهوری تحویل شده‌است و پس از بررسی کارشناسی در این معاونت در کمیسیون ویژه‌ای در دولت بررسی و تصویب می‌شود.

لایحه شفافیت پس از تصویب در کمیسیون ویژه دولت تقدیم مجلس می‌شود

لایحه شفافیت «سنگ بزرگ» یا گامی اجرایی برای شفافیت حداکثری در ایران؟

کند و کاو حقوقی و اجرایی پیش نویس لایحه جامع شفافیت

امید ادیب- مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری ماه گذشته از تدوین لایحه جامع شفافیت خبر داد و پیش‌نویس این لایحه را برای ارزیابی کارشناسان منتشر کرد. لایحه‌ای که تصویب آن امیدهای زیادی را برای اصلاح معضلات مربوط به مبارزه با فساد در کشور و تقویت نظارت مردمی بر ارکان مختلف، بر می‌انگیزاند. خراسان در این گزارش ذره بین خود را روی بند بند پیش‌نویس لایحه جامع شفافیت قرار داده است تا از زیبایی کند که کدام بخش‌ها از این قانون مفید و کدام‌ها مضر هستند. البته با توجه به مسیر تصویب این لایحه در مجلس و تأیید آن در شورای نگهبان به جرح و تعدیل‌های احتمالی در فرایند تصویب این قانون هم نیم‌نگاهی داشته‌ایم. لایحه‌ای که شاید حجم گسترده شفافیت در آن، هر چند اتفاقات بسیار مهمی را شکل خواهد داد اما به دلیل برخی ملاحظات اجرایی، قانونی و… حتی می‌توان از آن به مثابه یک «سنگ بزرگ، تعبیر کرد که در زدن این سنگ تردیدهایی وجود دارد و شاید هم دولت می‌خواهد با دست پر وارد مجلس شود تا هزینه اصلاحات در این لایحه را برای پارلمان زیاد کند. به هر حال تصویب نهایی حداقل بخش‌هایی از این لایحه هم می‌تواند بسیار راهگشا باشد. به تازگی نیز در پی برخی زد و بندها و فسادهای احتمالی در وزارت صمت در موضوع واردات خودروورئیس‌جمهور در گزارش‌ش به مردم در باره پرونده این تخلف از احتمال یک فساد هماهنگ، با اِمنشارکت چند نفر از کارگزاران دولتی، یک شرکت رایانه‌ای و چند شرکت واردکننده خودرو، سخن‌گفت و ذیل همین گزارش به مردم، از اسحاق جهانگیری معاون اول خود خواست برای جلوگیری از تکرار تخلفات مشابه و خشکاندن ریشه‌ها و عوامل فساد ساختاری، رسیدگی به لوایح همدیریت تعارض منافع در خدمات عمومی و «شفافیت» را در اولویت قرار دهد و به‌ار سال سریع آن‌ها به مجلس شورای اسلامی اقدام کند. گزارش خراسان را از پیش‌نویس لایحه شفافیت می‌خوانید.

- اهداف لایحه شفافیت و تعریف اطلاعات عمومی**

بر اساس ماده اول لایحه، بهبود اعتماد عمومی به نظام به عنوان اولین هدف تصویب این لایحه معرفی شده است. همچنین شفاف شدن فضای سیاسی و روابط اداری، مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها و همچنین ارتقای پاسخ‌گویی مقامات از جمله دیگر اهداف این لایحه است. در بند سوم ماده ۱۲ اطلاعات عمومی به این شکل تعریف شده است: اطلاعاتی است که مالک خصوصی ندارد و در مؤسسات عمومی تولید شده یا در آن‌ها نگهداری می‌شود نظیر قوانین، مقررات، آمار و ارقام رسمی، اسناد و مکاتبات اداری، بخش دوم این قانون به الزامات عمومی شفافیت اشاره دارد که شفافیت‌سازمانی، شفافیت اطلاعاتی، شفافیت تمام‌شده‌ها و سفارشات‌های خارج از روال اداری، شفافیت مسافرت‌های خارجی و گزارش‌گرشی فساد را شامل می‌شود.

- امکان نظارت بر عملکرد مدیران و تسهیلات و امکانات رفاهی کارکنان فراهم می‌شود**

در بخش شفافیت سازمانی عملاً تأکید شده که سازمان‌ها باید صفر تا صد نحوه اداره و انتصاب مدیران خود را در دسترس عموم قرار دهند. از نکات جالب این بخش این است که سوابق تحصیلی و اجرایی رؤسا و مدیران سازمان‌ها باید در دسترس مردم قرار گیرد. در بند ۲ ماده ۷ درباره گزارش‌ش کامل هزینه کرد بودجه هر سازمان تصریح شده که بسبب استواربودن شفافیت است. اطلاعات راجع به مؤسسات شرکت‌های زیرمجموعه از جمله دیگر اطلاعاتی است که باید در پایگاه هر سازمان منتشر شود. البته انتشار تمام این اطلاعات مشروط است که جزو اطلاعات طبقه‌بندی شده قرار نگیرد. بدیهی‌ای است که اگر اطلاعات مجموعه یک سازمان متعلق به نیروهای مسلح منتشر شود، بلافاصله مورد سوءاستفاده دشمن از جمله تحریریه اقدام عملی قرار می‌گیرد. در این ماده حتی موضوعات به‌ظاهر جزئی مانند اطلاعات ارتقا و تشویق کارکنان و استفاده از تسهیلات و امکانات رفاهی باید منتشر شود.

- کمک به کاهش بوروکراسی در کشور**

در ماده ۶ این لایحه نکته مهمی تأکید شده است که می‌تواند به کاهش تعداد پرونده‌های اداری و قضایی کمک کند. در این ماده تصریح شده که کلیه مؤسساتی که به طور قانونی صلاحیت صدور مجوز [در هر حوزه‌ای] را دارند موظف هستند فهرست خدمات و فعالیت‌های مستوعوم‌آن مجوز از آن مؤسسه را جزئیات در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کنند. اعمال این ماده موجب می‌شود سر درگمی شهروندان، در امور اداری کم شود و از تعداد پرونده‌های کد دستگاه‌های مختلف دولتی یا حاکمیتی علیه یکدیگر تشکیل می‌دهند، کاسته شود. در ماده ۸ هم دستگاه‌ها ملزم به انتشار فهرستی از اطلاعات شده اند که انتشار آمار فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی از جمله نکات جالب این بخش است. چرا که بخش زیادی از بودجه ادارات به اسم پژوهش‌ی آموزش جذب می‌شود اما برآیند آن چندان مشخص نیست.

- امکان شفافیت اطلاعاتی برای هر فرد ایرانی**

در بخش شفافیت اطلاعاتی تأکید شده است که در خواست اطلاعات برای هر فرد باید به شکل درخواست کتبی و با رعایت شرایطی باشد که خویش‌خانه به تفصیل در قانون آمده است و امکان فرار از آن وجود ندارد. نکته مهم این است که سازمان‌هایی توانند از متقاضی دسترسی به اطلاعات هیچ‌گونه دلیل یا توجیهی برای این درخواست مطالبه نکنند. در خواست اطلاعات باید حداکثر ظرف ۲۰ روز پاسخ داده‌شود. البته اگر دستور یا اطلاعات توجیه به دلایل این قرائن معقول برای حمایت از جان یا تأمین امنیت یا آزادی یا سلامتی متقاضی یا اعضای خانواده او ضروری باشد مهلت پاسخ‌گویی حداکثر ۴۸ ساعت خواهد بود. اگر در خواست اطلاعات تأیید هزینه‌هایی باشد، متقاضی باید این هزینه‌ها را پرداخت کند، مگر مواردی که شورای عالی شفافیت، رایگان بودن آن را اعلام می‌کند.

- اطلاعاتی که ارائه آن‌ها ممنوع است**

در ماده ۲۶ قانون تصریح شده است که دستگاه‌ها از ارائه

چنان چه صحت ادعای گزارش‌کننده در خصوص وقوع فساد یا جرم یا تخلف اقتصادی نظیر اختلاس یا ارتشا احراز شود ۱۱ در صد از میزان مالی که باید از سوی مجرم به دولت بازگردانده شود حداکثر ظرف ۲ ماه از تاریخ برگرداندن، به عنوان پاداش به دستری پرداخت خواهد شد

یک سری اطلاعات به طور کلی منع شده‌اند که از جمله آن می‌توان به این موارد اشاره کرد: اسرار، اطلاعات حریم خصوصی افراد، اطلاعاتی که افشای آن‌ها به پیشگیری از جرایم یا کشف آن‌ها یا ممیزی انواع مالیات یا اعمال نظارت بر مهاجرت به کشور لطمه می‌زند یا اطلاعاتی که مغایر عفت عمومی یا اشاعه فحشاء محسوب می‌شود. در عین حال اگر نهادهی اقدام به ارائه اطلاعات مجاز نکند و از مفاد این قانون تخلفی کند، می‌توان از این نهاد به کمیسیون دسترسی به اطلاعات شکایت کرد. هزینه تراسی، طبقه بندی اسناد برخلاف قوانین یا پاسخگو نبودن در زمان مقرر از جمله مواردی است که می‌توان شکایت کرد.

- تحلیل هزینه‌ای سنگین بر دولت**

به نظر می‌رسد اجرای این قانون بودجه زیادی را بر دولت تحمیل می‌کند. جدا از موضوعاتی مانند تشکیل یک سایت قوی برای هر نهاد، گزارش دهی در ساره اجرای این قانون خود هزینه‌های هنگفتی می‌طلبد. مثلاً دستگاه‌ها باید به زیرتعداد در خواست‌های انجام شده، علت را پذیرش در خواست‌ها، فهرست کل اطلاعات در دسترس قرار داده شود. … علاوه‌شود، هزینه‌های تشکیل ساختارهایی مانند شورای عالی شفافیت و کمیسیون دسترسی به اطلاعات را هم به این موارد بیفزایید.

باید دلایل سفر، ترکیب هیئت همراه و ریاست آن، مکان‌های بازدید شده، اشخاص ملاقات‌شده، مدت سفر، هزینه‌های سفر، هدایای داده یا گرفته شده، صورت مذاکرات و نتایج سفر قید شود. این گزارش در اختیار نمایندگان قرار می‌گیرد و خلاصه آن منتشر می‌شود و در دسترس عموم قرار می‌گیرد.

- افشای‌گری در رسانه‌ها نه؛ در مراجع ذیصلاح‌ری**

یکی از اصلی‌ترین فرازهای این لایحه، بخشی است که به حمایت از افشاش‌گری یا سوت‌زنی می‌پردازد. برخلاف آن چه در وادی امر به نظر می‌رسد، افشاش‌گری در رسانه‌ها مورد حمایت لایحه قرار نگرفته و فرد مدعی فساد باید گزارش‌فاسدار یا جزئیات مشخص شده در قانون به مراجع قانونی ذی‌ربط اعم از نظارتی، قضایی و اداری، ارائه دهد. در این صورت‌وی از حقوق و حمایت‌هایی برخوردار می‌شود.

واکنش حسین انتظامی به انتشار پیش‌نویس لایحه شفافیت

حسین انتظامی که هم‌اینک دبیر کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات است، به انتشار پیش‌نویس لایحه شفافیت واکنش نشان داد. به گزارش ایلنا، حسین انتظامی در توئیتر خود نوشت: «انتشار پیش‌نویس لایحه شفافیت از عزمی جدی حکایت دارد، شفافیت، باطل‌السرچ‌فساد است و شاید بیشترین تأثیر را در سرمایه اجتماعی داشته باشد.»

واقع بینانه نبودن مفاد لایحه در زمینه ثبت تماس‌های مسئولان
در ماده ۳۱ در باب شفافیت تماس‌ها و سفارشات‌های خارج از روال اداری، تکلیف شده که دایره گسترده‌ای از اطلاعات باید منتشر شود که از جمله آن می‌توان به این موارد اشاره کرد؛ «اطلاعات راجع به تماس‌هایی که به طور کتبی یا شفاهی یا تلفنی یا مجازی الکترونیک، به طور مستقیم یا با واسطه، از سوی مقامات عمومی حاضر یا گذرانده یا مدیران بخش خصوصی به در خواست شخص دیگر و برای تحقق منافع شخصی یا جمعی، با هر یک از مراجع یا مقامات اداری – اجرایی یا تقنینی یا قضایی یا نظارتی صورت می‌گیرد بدون در قبال دریافت عوض مالی یا غیر مالی باشد خواه پیش‌عوض یا بعد از آن» «رواوضی ثبت و برای مراجع نظارتی قابل دسترس باشد.»
رواوضی است که ثبت همه این اطلاعات اگر چه بسیار مطلوب ولی ناممکن است. از ثبت آن که بگذریم ضمانت اجرای این بند به نظر در حسن اجرای آن مشخص نیست. در مواردی که تنها به تشکیل دفتر ثبت تماس‌ها اشاره شده و تکالیف زیادی را بر مدیران بار کرده است.

شرط‌های سخت‌گیرانه برای سفرهای خارجی مسئولان و شفافیت این سفرها
در باره شفافیت سفرهای خارجی مسئولان تأکید شده که اگر هدف این سفر از هیچ راهی مانند ارتباط‌گیری از طریق سفارت‌خانه‌ها یا اموری مانند ویدئو کنفرانس و… امکان جایگزینی ندارد، اجازه سفر داده می‌شود. یکی از معضلات سفرهای خارجی مسئولان، حضور خانواده‌های آن‌ها بوده که در ماده ۲۹ به صراحت در باره این موضوع چاره‌اندیشی شده است. این‌ها هر قدر هم در همسران، فرزندان و سایر اعضای خانواده مسئولان نمی‌توانند در سفرهای خارجی، آن‌ها را همراهی کنند مگر در شرایط خاص و با اجازه مکتوب رئیس‌جمهور. هزینه‌های رفت و آمد، اقامت و غذای همراهان در طول سفرهای درازم‌جوز خاص از سوی شخص پرداخت خواهد شد. علاوه بر این قبوه، گزارش سفرهای خارجی وزیران، دیگر اعضای هیئت دولت و استانداران، بلافاصله پس از سفر باید به رئیس‌جمهور و گزارش سفر نمایندگان مجلس شورای اسلامی به رئیس مجلس شورای اسلامی تقدیم شود. در این گزارش

مسئولان و شفافیت این سفرها
در باره شفافیت سفرهای خارجی مسئولان تأکید شده که اگر هدف این سفر از هیچ راهی مانند ارتباط‌گیری از طریق سفارت‌خانه‌ها یا اموری مانند ویدئو کنفرانس و… امکان جایگزینی ندارد، اجازه سفر داده می‌شود. یکی از معضلات سفرهای خارجی مسئولان، حضور خانواده‌های آن‌ها بوده که در ماده ۲۹ به صراحت در باره این موضوع چاره‌اندیشی شده است. این‌ها هر قدر هم در همسران، فرزندان و سایر اعضای خانواده مسئولان نمی‌توانند در سفرهای خارجی، آن‌ها را همراهی کنند مگر در شرایط خاص و با اجازه مکتوب رئیس‌جمهور. هزینه‌های رفت و آمد، اقامت و غذای همراهان در طول سفرهای درازم‌جوز خاص از سوی شخص پرداخت خواهد شد. علاوه بر این قبوه، گزارش سفرهای خارجی وزیران، دیگر اعضای هیئت دولت و استانداران، بلافاصله پس از سفر باید به رئیس‌جمهور و گزارش سفر نمایندگان مجلس شورای اسلامی به رئیس مجلس شورای اسلامی تقدیم شود. در این گزارش

ممنوعیت کمک مالی منابع ناشناس به احزاب
لایحه شفافیت درباره احزاب سیاسی هم تکالیف را متوجه احزاب و وزارت کشور کرده است که شاید ماده ۶۲ از جمله

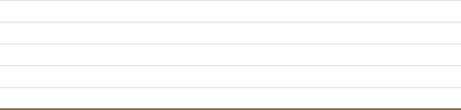
یک وکیل: لایحه شفافیت رانت‌خواری اطلاعاتی را تقلیل می‌دهد

علیرضا آذربایجانی وکیل دادگستری با تأیید مفاد لایحه شفافیت گفت: این لایحه در مینا وقتی تصویب شود هم رانت‌خواری اطلاعاتی را بسیار تقلیل می‌دهد و هم این که اگر بعدها کسانی تخلف و جرمی را مرتکب شوند این لایحه منجر به علنی شدن رفتارشان می‌شود. به گزارش ایسنا، وی در خصوص آزادی رسانه‌ها و تأثیر آن بر شفاف‌سازی در جامعه اظهار کرد: «آزادی رسانه‌ها یک عامل مقدماتی و یک عامل تبعی برای این موضوع است. به این صورت که وقتی لایحه شفافیت به تصویب برسد، اگر در ارتباط با اجرای بندهای آن مطبوعات و رسانه‌ها بخواهند گام بردارند در نتیجه در معرض بازخواست و اتهام قرار نمی‌گیرند.»

مهم‌ترین آن‌ها باشد؛ در این ماده مقرر شده دریافت هر گونه کمک از منابع ناشناس از سوی احزاب، ممنوع است. مشخصات اشخاص حقیقی و حقوقی که از حزب حمایت مالی می‌کنند از جمله حامیان مالی پوشش‌های انتخاباتی باید از سوی احزاب و نامزدهای آن‌ها اعلام شود.

فراز شرکت‌های کاغذی و مفاصد بعدی که بر این شرکت‌ها مترتب است، به عنوان یک دغدغه دیگر در این لایحه مدنظر قرار داده شده است. به شکلی که هر شرکتی که بر حسب گزارش پایگاه اطلاعات مشتریان نزد بانک مرکزی برای احداث حداقل یک سال فاقده مبادلات مالی و پولی متناسب برای انجام فعالیت تجاری باشد یا به گزارش سازمان امور مالیاتی کشور، ظرف دو سال اظهارنامه مالیاتی ندها باشد از سوی مرجع ثبت شرکت‌ها به عنوان شرکت غیرفعال اعلام شود. با این‌حره به می‌توان تا حدودی از شر تعدد شرکت‌های کاغذی که موضوع وام‌های کلان

گونه کمک از منابع ناشناس از سوی احزاب، ممنوع است. مشخصات اشخاص حقیقی و حقوقی که از حزب حمایت مالی می‌کنند از جمله حامیان مالی پوشش‌های انتخاباتی باید از سوی احزاب و نامزدهای آن‌ها اعلام شود.

فراز شرکت‌های کاغذی و مفاصد بعدی که بر این شرکت‌ها مترتب است، به عنوان یک دغدغه دیگر در این لایحه مدنظر قرار داده شده است. به شکلی که هر شرکتی که بر حسب گزارش پایگاه اطلاعات مشتریان نزد بانک مرکزی برای احداث حداقل یک سال فاقده مبادلات مالی و پولی متناسب برای انجام فعالیت تجاری باشد یا به گزارش سازمان امور مالیاتی کشور، ظرف دو سال اظهارنامه مالیاتی ندها باشد از سوی مرجع ثبت شرکت‌ها به عنوان شرکت غیرفعال اعلام شود. با این‌حره به می‌توان تا حدودی از شر تعدد شرکت‌های کاغذی که موضوع وام‌های کلان

اقتصادی است. به این شکل که وزارت اقتصاد فهرست بنگاه‌های اقتصادی خصوصی را به لحاظ شفافیت در سه سطح سفید، خاکستری و قرمز در پایگاه اطلاعات بنگاه‌های اقتصادی منتشر می‌کند؛ بر اساس این بخش از لایحه، هر گونه همکاری و انعقاد قرار داد از طرف مؤسسات عمومی با بنگاه‌های مذکور در فهرست قرمز ممنوع است. بنگاه‌هایی در فهرست خاکستری مشروط‌بر رعایت ضوابط شفافیت نهادی و مالی که از سوی شورای عالی شفافیت تدوین خواهد شد، می‌توانند حداکثر تا یک سال طرف قرار داد با مؤسسات عمومی شوند. چنان‌چه ظرف یک سال وضعیت خود را با ضوابط شفافیت مقرر در این قانون تطبیق ندهند به فهرست قرمز منتقل خواهند شد.

- شفافیت این بار برای رسانه‌ها**

این شفافیت در حوزه رسانه‌ها هم باید لحاظ شود. چرا

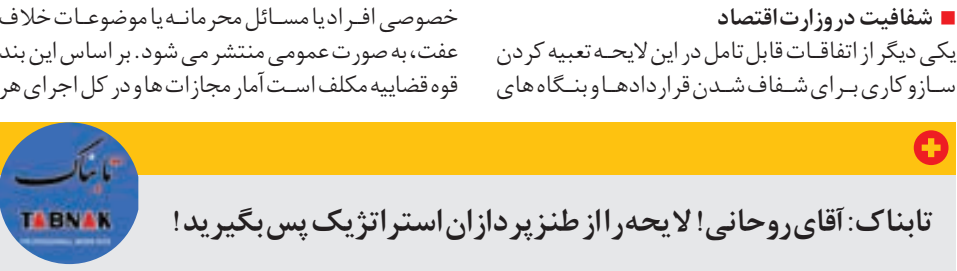
یک حقوقدان: نویسندگان این لایحه، هیچ شناختی از موانع گردش اطلاعات در ایران ندارند

کامیون‌نوروزی حقوقدان در گفت‌وگو با جماران از این لایحه انتقاد کرد. وی، معتقد است: نویسندگان پیش‌نویس لایحه شفافیت، هیچ شناختی از مسئله اطلاعات و موقعیت آن در ساخت قدرت و موانع گردش اطلاعات در ایران نداشته‌است و متن نگاشته شده اشکالات بنیادینی دارد که به فرض این که تصویب هم شود، هیچ اثری در شفافیت ندارد و هیچ کمکی به شکستن انحصار اطلاعات در ساختار بوروکراتیک کشور نمی‌کند. وی با بیان این که این متن می‌خواهد با سوزن نه‌گردد، دیوارهای سنگی درز انت اطلاعاتی را بشکافد، افزود: دستگاه‌ها به شدت در برابر انتشار اطلاعات، مقاومت می‌کنند. زیر این اطلاعات، منشأ و منبع بزرگ قدرت است و تمامی رانت‌هایی که تولید می‌شود، مبتنی بر همین اطلاعات است. اما این پیش‌نویس، اساساً دستگاه‌های عمومی را ملزم به انتشار قرار داده‌ایش نکرده است که آن‌ها را منتشر کنند.

برخی سودجویان هستند، فرار کرد. شفافیت قوانینی که برای هر شرکت مورد استناد است و همچنین شفافیت در اطلاعات عمومی و موضوعاتی مانند قرار دادها از دیگر مسائلی است که در بخش شرکت‌ها مورد توجه قرار گرفته است. همچنین کلیه مؤسسات عمومی که کمک‌هایی را از محل بودجه عمومی در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی یا دستگاه‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها) قرار می‌دهند، باید جزئیاتی چو مرستند قانونی کمک، مشخصات کمک‌گیرنده، جهت کمک، میزان و کیفیت کمک‌پرداختی، تاریخ کمک و گزارش مصرف کمک در محل مدنظر را در پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه منتشر کنند. همین‌جای برخی مسائل امنیتی تدبیری لحاظ و مقرر شده که وزارت‌خانه‌های اطلاعات، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و امور خارجه، گزارش کمک‌های خود را به کمیسیون امنیت ملی و سیاست‌خارجی مجلس شورای اسلامی، شورای عالی امنیت ملی و شورای عالی شفافیت تقدیم خواهد کرد.

- حقوق‌های نجومی شفاف می‌شود؟**

شفافیت در نحوه هزینه‌کرد بودجه عمومی و شفافیت در امور مالیاتی از جمله دیگر مفاد این لایحه است. اما مسئله مهم‌تر موضوع دریافتی مدیران است که در سال‌های گذشته تحت عنوان حقوق‌های نجومی مطرح شد. در ماده ۱۷۶ از اتفاقات قابل‌تامل در این لایحه تعبیه کردن ساز و کاری برای شفاف شدن قرار دادها و بنگاه‌های خصوصی در وزارت اقتصاد

تابناک: آقای روحانی! لایحه را از طنز پز دازان استراتژیک پس بگیرید!

پایگاه تابناک در نقد این لایحه گزارش مبسوطی منتشر کرده که در بخشی از آن آمده است: در قانون دسترسی آزاد اطلاعات برای مدیرانی که حاضر به ارائه اطلاعات ننشوند، در حد شکایت و جریمه، مجازاتی در نظر گرفته شده‌بود، ولی در این قانون، همین مجازات را نیز در نظر نگرفته است. مدیری که بیم‌پیگرد توسط نهاد ناظر به دلیل منتشر نکردن اطلاعات را ندارد و اگر اطلاعات را منتشر نکند، هیچ جرمی مرتکب نشده و قانون هیچ تعقیب حقوقی و قضایی برای او متصور نیست، چرا باید اطلاعات حساب‌های مالی خود یا همکاری‌انش را منتشر کند؟! این گزارش هم چنین خطاب به روحانی نوشته است: آقای رئیس‌جمهور! لایحه شفافیت را از طنز پز دازان استراتژیک پس بگیرید!

پرونده روز |

۶۶ درباره شفافیت سفرهای خارجی

مستولان تأکید شده که اگر هدف این سفر از هیچ راهی مانند ارتباط‌گیری از طریق سفارت‌خانه‌ها یا اموری مانند ویدئو کنفرانس و… امکان جایگزینی ندارد، اجازه سفر داده می‌شود

هر چند ممکن است اجرای برخی از بندهای گفته‌شده مخاطراتی مانند تحریم هدفمند نهاد‌های کشور را در بر داشته باشد، اما جرح و تعدیل احتمالی مجلس در مفاد این لایحه می‌تواند ما را به آینده شفافیت در ایران امیدوار کند

حکمی را به صورت دسته‌بندی شده، ارائه کند.

- نهادهای امنیتی هم مکلف به شفافیت شدند**

یکی دیگر از بخش‌های جالب توجه این قانون که احتمالاً در مراحل بعدی مورد جرح و تعدیل قرار خواهد گرفت؛ شفافیت در نظارت‌ها و نهاد‌های امنیتی و اطلاعاتی است. بر اساس ماده ۱۷۲ این لایحه موضوعاتی چون بودجه بخش اطلاعاتی کشور، مؤسسات امنیتی و همچنین وزارت اطلاعات و دیگر نهاد‌های امنیتی مکلف است گزارش آماری شنودها و رهگیری‌ها و نظارت‌های امنیتی اطلاعاتی و دلایل نتایج آن‌ها را به‌طور سالانه به دبیر‌خانه شورای عالی امنیت ملی گزارش کنند. وزارت اطلاعات مکلف است فهرست کامل به‌روز گروه‌های تروریستی، احزاب منحله، تشکل‌ها و گروه‌های غیرقانونی را در دسترس عموم قرار دهد. این فهرست منای تصمیمات و اقدامات کلیه مؤسسات عمومی در اجرای وظایف و اختیارات قانونی آن‌ها خواهد بود.

همچنین وزارت اطلاعات مکلف است همه ساله گزارش تحیده‌های امنیتی کشور و تدبیر اتخاذ‌شده در برابر آن‌ها را به هم‌ارپیش‌بینی تهدیدهای امنیتی پیش‌روی کشور و سیاست‌های مرتبط را به رئیس‌جمهور و کمیسیون سیاسی دفاعی مجلس شورای اسلامی تقدیم کند که خلاصه این گزارش باید منتشر شود و در دسترس عموم قرار گیرد. در بین نهاد‌های نظامی هم شور وزارت دفاع مکلف شده است شورای عالی شفافیت را در قیبل بودجه دفاعی کشور و نحوه توزیع آن در بین بخش‌های مختلف دفاعی کشور و مواردی از قبیل اطلاعات راجع به خرید‌های نظامی کشور، اطلاعات راجع به صادرات تسلیحات از کشور، اطلاعات راجع به کلیه مانور‌های نظامی، اطلاعات راجع به فعالیت‌های غیر نظامی نظامیان در زمان صلح و اطلاعات راجع به هزینه‌های آزمایش‌های نظامی را در اختیار مجموعه‌ای به نام کمیسیون امور دفاعی شورای عالی شفافیت قرار دهد. این کمیسیون حضور عالی‌ترین مقامات امنیتی و انتظامی کشور تشکیل می‌شود که اسامی آن‌ها در لایحه آمده است.

- تشکیل نهادی به نام شورای عالی شفافیت**

برای اجرای مفادی که در بندهای بالا گفته‌شده باید نهادی عالی رتبه تشکیل شود تا موضوعات را رسیدگی و احیاناً اختلافات را حل و فصل کند. به همین دلیل در ماده ۱۸۰ بر سر تشکیل نهادهای عالی شفافیت توافق در مفاد ریاست آن با رئیس‌جمهور است. رؤسای قوای مقننه و قضاییه، هشت وزیر، سه رئیس سازمان‌و معاون حقوقی رئیس‌جمهور دیگر اعضای این شورا هستند. برای این شورا سه کمیسیون دفاعی، اسرار دولتی و تشکیح قوانین در نظر گرفته شده است. دبیر‌خانه شورا در نهاد ریاست جمهوری تشکیل می‌شود و انجام کلیه امور دبیر‌خانه‌ای شورا و کمیسیون‌های آن را بر عهده خواهد داشت. دبیر به حکم رئیس‌جمهور منصوب خواهد شد. خود این شورا نیز باید گزارش سالانه خود را به رهبری و مجلس و مردم ارائه کند.

- امیدواری به آینده**

هر چند به نظر می‌رسد برخی مفاد لایحه به دلیل تفصیل بیش از حد یا ورود به عرصه‌های حریم خصوصی قابلیت اجرا را نداشته‌باشد و هر چند ممکن است اجرای برخی از بندهای گفته‌شده مخاطراتی مانند تحریم هدفمند نهاد‌های کشور را در بر داشته باشد، اما جرح و تعدیل احتمالی مجلس در مفاد این لایحه می‌تواند ما را به آینده شفافیت در ایران امیدوار کند؛ تجربه شفافیت درباره اختصاص ارز دولتی به برخی شرکت‌ها نشان می‌دهد که در حوزه اقتصادی هنوز جای کار بیشتری است و شفافیت باید علاوه بر ایجاد اجتماعی سیاسی، در زمینه اقتصادی و سواوس بیشتری به جرح دهد. بدیهی است برخی بخش‌ها ممکن است مورد حذف شورای نگهبان یا حتی هیئت وزیران قرار گیرد، اما محتوای لایحه خبر از عزم راسخی می‌دهد که این بار در عرصه شفافیت نمود پیدا کرده است چه این که لایحه شفافیت هم‌مطالعه تطبیقی را بر اساس تجربه‌های دیگر کشور‌ها چراغ راه خود قرار داده و هم به‌تجربه‌گاهی شکست‌خورده دیگر قوانین مشابه در کشور مان توجه داشته است. اکنون باید دید با توجه به دستور ۱۰ روز پیش رئیس‌جمهور به معاون اول خود برای در اولویت قرار دادن این لایحه و ارسال سریع آن به مجلس شورای اسلامی آیا دولت روند نهایی کردن این لایحه وسیرند آن به بهارستان را سرعت خواهد داد و آیا بهارستان با عزم جدی به سراغ بررسی دقیق و تصویب سریع آن خواهد رفت؟